

„Школски Лист“ излази један пут у месецу. Предплата је на целу годину 1 ф. 50 новчића, а за Србију 4 динара. Учитељи са малом платом, као и богослови и приправници, добијају лист у пола цене. Дописи и предплата шаљу се: Уредништву „Школског Листа“ у Сомбор.

Бр. 9. и 10. У Сомбору, за септембар и октобар 1894. Год. XXVI.

СВЕЧАНО ОТВАРАЊЕ УСПОСТАВЉЕНЕ СРБСКЕ УЧИТЕЉСКЕ ШКОЛЕ У ПАКРАЦУ.

Како је Високославни србски народни Школски Савет решио да се учитељска школа у Пакрацу, која је пре 16 година због немилих околности, што су изван нашега домаћаја тада постојале затворена, — у почетку 1894/95. школске године поново отворити има, и како су за исту школу у седници Школ. Савета од 9. и 10. Августа ове године изабрани професори у лицу г. г. Јована Ђурића учитеља на грађанској школи у Новој Градишци и Николе Манојловића свештеника дијецезе Пакрачке: то је уписивање ученика у учитељску школу Пакрачку започето 1. Септембра а свечано отварање ове школе било је у недељу 11. Септембра.

Још 9. Септембра после подне дочекан је од изасланства епарх. школ. одбора дијецезе Пакрачке и од председника србске црквене общине Пакрачке на жељезничкој станици у Окућанима као повереник Високославног Школскога Савета за ову светковину Никола Ђ. Вукићевић, заменик гл. школског известиоца, и доведен је свечано у Пакрац, где је у гостионици „Пакрац“ одсео. Сутра дан ујутру учинио је заменик гл. школског известиоца своје подворење у епископској резиденцији, где га је у одсуству Високопреосвештеног господина епископа Мирона Николића пријатељски дочекао Високопречастни г. Анатолије Јанковић архимандрит.

Тога дана прегледао је заменик гл. шк. известиоца здање негдашње богословије Пакрачке, у коме је смештена учитељска школа и где је држана прва седница професорског збора ове школе, у којој је објављено решење Високосл. Школ. Савета о отварању ове школе, прочитан је од В. Ш. Савета одобрени статут за исту школу предате су управи ручне књиге за наставнике, примљен је наставни план за први разред, прегледано је примање ученика и установљене су најнуждније одредбе за отварање учитељске школе.

После обеда у двору извезао се заменик гл. школског известиоца са Високопреч. г. архимандритом на гробље, где се на гробу блажено упокојенога епископа Никанора Грујића за покој душе његове Богу помолио.

У недељу 11. Септембра освануло је здање учитељске школе украшено земаљским и србским народним тробојницама, мног народ из места и околине врвио је у свечаном руху по улицама, свештенство, учитељи и интелигенција србска из оближње околине па чак и из Беловара и Даровара изкупило се у лепом броју. Топови огласе почетак светковине. Најпре је у малој цркви св. Илије држана свечана служба Божија пошто се Саборна црква оправља и у њој се већ од дуже времена не служи. Службу Божију служио је високопречастни г. Архимандрит, са честитим старим свештеником Луком Поповићем и јеромонахом Доситијем Кутузовим катихетом реалке у Беловару, негдашњим питомцем Пакрачке учитељске школе.

На служби су појали србски учитељи из околине, а присуствовао је повереник В. Школског Савета са професорима и ученицима нове учитељске школе и леп број грађанства и отмених госпођа из места и околине. Како је црква малена, то је народ у порти, по улицама и суседним кућама чекао свршетак богослужења.

После свечане службе Божије и Призиванија св. Духа ишло се с литијом из цркве у учитељску школу. Напред су ишли ученици и ученице заједничке комуналне школе са својом школском заставом вођени у најлепшем реду од својих учитеља и учитељица. — Затим су сљедовала у стихаре обучена деца с крстом и рипидама, и занатлије са упаљеним воштаницама (дуплирима); у среди ишло је свештенство са еванђелијем и кадионицом и Архимандрит са крстом у руци; приправници и учитељи појали су „Благословен јеси Христе Боже наш“ уз непрегледну множину народа који је пратио ову светковину, негледећ на то што је киша падати почела.

У великој и украшеној дворани учитељске школе освећена је водика и благословљено је здање и школске просторије. По том је најпре Високопречастни г. архимандрит Анатолије говорио народу поучну беседу о важности србске учитељске школе по србски православни народ у Славонији и у Хрватској; повереник Школскога Савета Никола Ћ. Вукићевић у име највише наше аутономне школске власти прогласио је србску учитељску школу пакрачку за отворену и одушевљеним речима препоручио је професорском збору

да поверену младеж руководи к свему што је истинито, добро, поштено и лепо, да синове народа србског у овој школи брижљиво спрема за учитеље према савременим прописима педагогијских наука, имајући свагда пред очима најсветију дужност своју васпитаваће поверене им младежи у духу свете наше православне вере, родољубља и домородства, и према просветним потребама нашег србског народа.

Тога дана у два сата после подне давала је православна србска црквена обштина Пакрачка у великој гостионици градској свечани обед, за 60 особа, на коме су пале многе лепе и одушевљене здравице. У вече је у просторијама исте гостионице давана беседа србског певачког друштва, на којој је честити млади Србин Др. Јовановић држао врло леп говор, а затим је прочитао до 50 телеграма, из разних србских крајева, међу којима је први био брзојав Његове Светости Патријарха Србског Георгија, који је из Сиона Србског благослов свој послао овом новом србском просветном заводу.

Сутра дан 12. Септембра заменик гл. школ. известиоца дошао је на прво предавање у учитељску школу, у којој су прочитана правила за владање ученика, и пошто се са професорским збором опростио и приправницима отчински савет дао, одпутовао је преко Окућана у Сомбор.

Приметити имам, да је до отварања учитељске школе ове било у њој уписаних 14 ученика, а сада их има 17. Ученици су ови понајвише синови србских сељака, мањих званичника а погде који је и свештенички син. Сви су прописане предходне науке свршили а родом су понајвише из Горњокарловачке и Пакрачке дијецезе.

И тако је с Божијом помоћу отворен први разред успостављене нове србске мушке учитељске школе у Пакрацу, којој школи желимо дуг век и најбољи напредак на корист духовну србског православног народа у Славонији и Хрватској, па и у суседним србским земљама Босни и Херцеговини. **В.**

О ПОТРЕБИ ПОСЛУШНОСТИ.

— По руском. —

Закон божији нам налаже, како ради наше времене среће тако исто ради вечног спасења, да своју вољу подчињавамо зако-

ни тој власти, т. ј. да слушамо онога, ко има права да од нас захтева послушност. Ма да је бити послушан доста тешко, због тога што наша воља свом снагом тежи да буде независна; ипак је својеволјна преданост или подчињеност тако необходима да постанемо у добру стални, да без ње нема ни чврстог карактера ни постојаног рада па ни храбрости у невољи и несрећи.

Онај, ко ником неће да уступи, и ко у опште жели да све буде онако како он хоће — тај нема правог карактера. Такве силне и грубе жеље бивају често узрок, који за собом води различите немире, постојано незадовољство па и само очајање.

Обратимо само пажњу на ову врло важну појаву. Код нас се обраћа доста велика пажња на дечије васпитање. На неколико дана, скоро одмах после рођења свршује се над дететом тајна св. крштења и миропомazaња. Мати искрено љубећи своје дете, не оставља га самог не само док је оно мало и у колевци, него над њим непрестано бдије све док не ступи у школу. Из ниже школе прелази дете у вишу, а из ове понеки а у највишу, где богати ум свој разновртним и користним знањима и наукама. И баш тада, кад се мисли да је све учињено што је требало учинити, да деца буду потпуно васпитана, и када родитељи желе да се наслађују плодовима труда свога кога уложише око васпитавања, када се надају видети у деци част и славу имена свога, — често, баш тада долазе до тог жалосног убеђења, да је сав труд њихов био узалудан, и да им њихова мила чеда показују, очекивању њиховом, сасвим противно васпитање. Гле, мисле они, ми се скоро по века трудисмо и употребисмо сву снагу, ничега не штедисмо, али нам труд не уроди онаквим плодом, какав има досмо с правом желити да добијемо.

Од куд та појава? Одговор је прост: највише отуда, што су деца научила све, само нису научила да буду послушна. Ако млада јабука није привезана за мотку, ако бршљан није уз ограду засађен, по којој ће се пужати, то ни једно неће донети жељеног плода, ма да и из добре земље поничу. Исто то бива и при васпитању деце. Све способности, сва добра својства па и најбоље школско образовање не доноси човеку никакве користи, ако му не буде воља чувана и подкрепљавана подчињавањем другој вољи и ако не достигне такву чврстину односно савршенство, да може свагда не само тежити за добрим него га и радо чинити. Само је онај, ко се научи подчињавати, способан да врши тешка дела; а по том од непослушног детета не можемо ни очекивати ништа добро. И тај преврат, о коме

говоримо, та распуštenost и лабавост, која данашњим даном влада у животу, као и несталност врлинама и у испуњавању дужности, долази понајвише отуда, што се још у младости не пази строго, да дечија воља буде подчињена вољи родитеља и учитеља. Данас предају деци и младићима — истина — многа корисна знања, вежбају их у декламовању прекаских фраза и правила мудрости, али при свем том заборављају на њихову вољу. А онај човек који нема добре воље, сасвим је несрећан.

Ако хоћемо даље да проникнемо у то врло важно питање, — морамо се зауставити још код једне појаве. Запуштена воља понајвише не бива само рђава него и према страстима — врло слаба. Послушност чини вољу крпком и слободном. Ко испуњава најтеже дело, самообладање, и ко је научио своју вољу — то царство небесно у човеку — подчињавати другој вољи, тај, само може да одржи победу над свима страстима и тај управо учини да страсти буду његовој вољи послушне односно подчињене. И тако се баш то подчињавање своје воље другој вољи, по праву може назвати — правим господством, слободом!

А на против: непослушност вазда води к великој неслободи и духовном ропству. Оно васпитање које не сматра за важно да васпитанике приучи послушности а с тим уједно и к самообладању те победи злих склоности и жеља, под видом љубави и веће слободе, наноси им највећу штету. Тај несрећни превиђај каквоу важност има послушност, узрок је, да младићи, дајући маха својим рђавим склоностима и жељама, претворе исте у страсти и зле навике. Познато је да нема веће тираније, од оне коју врши страст која је достигла врхунац своје снаге, и да нема горег ропства него када се ко преда пороку до тога степена, да овај потпуно овлада њиме. Човек са таквом „слободном вољом“, ма био како образован и у наукама изврстан, ипак се може назвати јадним глупаком. Кад је наша душа страстно обузета са каквим предметом, или као што се каже, кад је очарана њиме, то ће за кратко време та страст до таквог степена да овлада над свима осталим душевним снагама, да ће њој самој све остале служити; и тада душа таквог несрећног човека, који готово и нема слободне воље, нема више власти да влада у свом сопственом дому. Свет се задовољава, ако лечник секцирајући труп самоубијце, констатује, да је радња мозга или других којих органа поремећена и да је то узрок тог жалосног и страшног чина. Сасвим оправдан узрок! Али шта је могло упли-

висати на душевне органе те да наступи та аномалија у душевном животу човечијем, ако не човечија воља? Свака је страст демон која мађички увлачи душу у дубине пропасти и зла; она човека погружава до путене чувствености, користољубља, славољубља и других порока, који постају узроци самоубијства. Свако зна, да човек мора упасти у страст, ако се поводи за својом сопственом вољом; из свега до сада реченога јасно је, да је воља главних узрок свих оних ужасних последица које страсти за собом повлаче.

Изопачена воља, не само да је зла, него је понајвише и слаба, и то тако слаба да поред ње постаје човек наказа, роб страсти. Из овога се може закључити, како је важна и велика дужност васпитања — да се од ране младости васпитаници привикавају послушности. Децу дакле треба привикавати подчињености! Сваку непослушност треба казнити; а у таквом случају не треба ни мало благогласности од потребне строгости попуштати. Уједно при ислеђивању својевољних дечијих поступака нужна је велика предострожност, и по томе треба добро испитати узрок због кога то и то учињено а никако поступати напрасно и пристрасно. Десили се, да који од васпитаника манифестује јавну непослушност, то васпитатељ треба да буде спокојан и да сачува ладнокрвност и разборитост! При кажњењу, у говору треба употребљавати благе и милостиве речи, тако да дете не дође до унилости т. ј. да не оугла страшне и горопадне изразе. Васпитатељ има право да захтева, да се васпитаник с места окане непослушности, и ако му исти то не би хтео учинити, у крајњем случају, може захтевати да се такви грешник што пре из школе искључи. Јавна непослушност треба да се и јавно казни.

Осим свега горе реченога ваља још и ове истине пред очима да имамо:

1. Добра воља у човеку бива често неприметна, као мала искра под великом гомилом пепела; али божанствена благодат може да ју одједном распири у огроман пламен, који ће целу душу да захвати, да кроз њу целу прође и да ју преобрази, да буде онакова, какова треба да је. Зато васпитатељ не треба да се једи и да бива нестрпељив, ако наилази и на погрешке, које он поред највећег труда није у стању с места уништити, него Божијом помоћу да трпељиво дела и да се нада добром успеху свога деловања. Колико грешника трпи Бог и неће да их уништи! Тако исто и васпитатељ треба да подражава том божанском стрпељу, и да моли Свевишњег,

да му такво стрплење даде, иначе ако то не буде чинио и најмања обвеза чиниће му се тешка, и несносна.

2. Ученост без добре воље, опасна је за човека. Као што учитељ поред највећег труда, не може да покаже успех са оним учеником који поред отличних способности неће да учи, тако и Бог не спасава онога човека, који се упорно противи спасењу. Човек је слаб да сам по себи чини добро, и да распозна потпуно што је добро а што зло. И тако ако хоћемо да друге васпитамо да буду послушни и добри то се морамо паштити да и сами тим врлинама будемо украшени; помоћу Божијом изнаћићемо средства, помоћу којих ћемо васпитати ученике правој мудрости, која је у животу потребна. Сама Божија благодат на коју треба да се обраћамо, помоћи ће нам, да њихову вољу подчинимо својој, по речима пророка Давида: „ја се уздам у Бога, Он ће ми покорити народ мој“.

3. Врло је опасно запуштати добру вољу и не побуђивати ју на вршење врлина. Добра воља је драгоцену способност; али она може да узме и обратан правац, и тада човек сав долази у противност са самим собом, те може да дотера до таквог стања духовног ропства, да просто више нема сопствене воље. Често виђамо, како се људи одају објездењу, пијанству, користољубљу, сластољубљу и другим пороцима. Али исто тако виђамо често, да се исти коју због тих порока, и да би хтели да се опросте тих убитачних навика; али су разне страсти до тога степена овладале над њима, да им не само слаба, него и сама чврста воља мора да подлегне. Како се често такви несрећни људи јадају, говорећи, да би се хтели оканути зла али не могу!

4. Као што је дете дужно да се покорава вољи својих родитеља и учитеља; тако исто дужан је одрасли човек, да се покорава законитој власти, да би тако подчињавајући се људском закону, научио се покоравати Божијем закону. Искуством је осведочено, да од непослушног детета ретко кад бива шта добро, и ничим није могуће човека већма казнити, него кад га оставимо на расположење његовој сопственој вољи; ничим се не може народу толико зла нанети него кад му одузмемо власт која управља њиме. То потврђује историјско и свакидашње искуство.

5. Опасно је, ако ко предавши се својим неумереним жељама закључује у машти својој, да ма шта било ја ћу то и то учинити. Све кад би могли горе премештати са једног места на друго, и кад би са неколико хлебова могли хиљаде људи нахранити; па и

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

тада без послушности, и без строгог испуњавања Божијих заповеди били би ипак несрећни. Прекомерна машта често убија сваки благотворан рад. У том случају будућност не долази, а садашњост без рада пролази.

„Воскресное чтение.“

Р. Ст. С. Илић, учитељ.

СЕДНИЦА ВИСОКОСЛ. ШКОЛСКОГА САВЕТА Држана у Карловцима у среду, 19. Октобра.

Председавао је Свети Патријарх Србски Георгије Бранковић присутни су били сви чланови са изузетком Дра Нике Максимовића.

У овој седници пре свега прочитан је и на повољно знање узет извештај заменика главног школског референта о отварању успостављене србске мушке учитељске школе у Пакрацу, које је свечано и уз велико одушевлење народа обављено у недељу 11. Септембра.

Нова учитељска школа смештена је у лепом здању негдашње Богословије, у коме је и пређашња учитељска школа смештена била. То је здање на спрат и у њему ће се моћи сместити сва четири разреда учитељске школе осим вештбаонице, за коју ће се морати употребити друга згодна кућа. — До отварања учитељске школе било је уписаних у ову школу 14 ученика, а затим су придошла још тројица, и тако их има сада у тој школи 17 ученика. Привремени је управитељ старији професор овога завода Јован Ђурић који предаје: соматологију, природне науке, математику, земљопис и цртање; други је професор Никола Манојловић свештеник из Пакрачке дијецезе, који предаје ове године науку христијанску, црквено-славенски и србски језик, црквено појање и остале за први приправнички разред прописане предмете.

После овога извештаја прочитани су извештаји управа све три учитељске школе о примању приправника и приправница у те заводе у почетку 1894/5. школске године. У Сомборску учитељску школу уписало се: у први разред 14 мушких 38 женских; у други разред 21 мушких 40 женских; у трећи разред 22 мушка 35 женских; и тако свега 57 мушких 113 женских; укупно 170.

У Горњокарловачку женску учитељску школу уписало се ове године у први разред 8, у други 11, у трећи 5, у четврти 9. свега 33 приправнице. У трећем и четвртном разреду ове школе уче се још 22 мушка приправника.

www.unilib.rs
За питомце учитељске школе сомборске, којих има највише, Уодређено је само 10 стипендија, из клирикалног фонда по 80 фор. Осам досадашњих стипендиста, остављени су и на даље у уживању стипендија а две упражњене подељене су: Симеону Путнику приправнику трећег и Спасоју Томићу приправнику другог раз-реда. За приправничку стипендију из закладе покојнога добротвора Ђорђа Раље препоручен је највишем месту једини молитељ Петар Томић приправник II. разреда.

Петнајест стипендија приправничких у Горњокарловачкој учитељској школи добили су следећи: Ана Латасова, Јелена Ловрићева, Анка Петровићева, Анђелија Живановићева, Катарина Гаљенова, Христина Бабићева, Адам Јовановић, Илија Момчиловић, Стеван Миладиновић, Марко Пушкар, Мојсило Косановић, Богдан Ћук, Петар Војновић, Стеван Томковић и Стојан Чупковић.

Сви ученици пакрачке учитељске школе, који су молбенице аса сведочанством о сиромашном стању поднели и од управе препоручени били, са изузетком једнога добили су стипендије приправничке од 80 фор. за ову годину.

За Пакрачку учитељску школу одобрен је потребни трошак за набавку нуждних књига и учила.

Молба професора учитељских школа сомборске и горњокарловачке, да им се редовна плата од 1000 фор. на 1200 фор.; и станарина од 100 фор. на 200 фор. у смислу решења народног Сабора од 1892. повиси препоручена је као уместна и праведна В. Саборском Одбору.

Потврђени су избори Михаила Радановића за учитеља у Башахиду и Жарка Шикопарије за учитеља у Дуроњама

Правила дисциплинарна за школску децу, у србским вероисповедним школама, у митрополији Карловачкој, која је заменик г.л. школ. референта израдио, издата су члановима Стевану Лазићу и Теофилу Димићу на мњење.

Прочитани су извештаји управе учитељске школе сомборске о том, да је 19. Септембра ове године за помоћног учитеља краснописа и цртања у тој школи уведен г. Евгеније Ковачић редовни професор цртања у држ. великој гимназији Сомборској, који је предходно од в. кр. угар. министарства богочасти и наставе дозвољу добио, да може у овој учитељској школи поменуто звање за ову годину одправљати.

Управа учитељске школе сомборске извештава, да је од 19. Септембра за учитеља вртарства у тој школи привремено пристављен Велимир Чонић учитељ Сомборски. Оба ова извештаја са одобрењем узета су на знање, и наређено је, да се од 1. Октобра по новом календару из клирикалнога фонда у течај стави хонорар учитеља краснописа и цртања г. Евгенија Ковачића са 240 фор. а годишњи хонорар учитеља вртарства од 80 фор. да се за ову годину у течај стави г. Велимиру Чонићу.

Предлог за прорачун потреба србске учитељске школе сомборске за 1894/5. школску годину поднесени од управе те школе примљен је и по томе за ову годину износе потребе за исту школу: 8770 фор.; од којих се из разних тој школи намењених заклада издаје 3148 фор., а из клирикалнога фонда 5622 фор.

Одобрени су у смислу уредбе за више девојачке школе правилно обављени избори: Јелене Лујановића за привр. помоћну учитељицу више девојачке школе у Новом Саду, Милана Мандровића за привр. помоћног учитеља више девојачке школе у Панчеву и Стевана Коларића за привр. помоћног учитеља у Сомбору.

По гласу извештаја дотичних управа поменути учитељи односно учитељица уведени су у своја звања. и према томе одређена им је плата од дана ступања на катедру, и то првој и другој из клирикалнога, а трећему из просветног фонда црквене општине сомборске.

Штампани извештај управе више девојачке школе Сомборске за прошлу школску годину, примљен је и два примерка остављена су у архиву, а остали су подељени међу члановима Шк. Савета.

Наставни план исте школе 1894/5. школ. годину одобрен је.

По извештајима дотичних управа уписано је у вишу девојачку школу у Панчеву 80 редовних ученица, а у вишу девојачку школу сомборску уписано је ове године само 59 ученица, од којих су 13 са стране а остале су сомборкиње.

Остали предмети што су у овој седници предузимани и решени од мање су важности.

В.

ПРИМЕРИ ЗА ОБЈАШЊЕЊЕ КАТИХИЗИСА.

По *Ј. Е. Шмитцу.*

1. Прозори су се следили и у соби је тако исто хладно било као и напољу. У тој соби поред постеље болног детенцета седила

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

У једна млада жена и плакала је. У један мах зачује се глас малог синчића иза ладне пећи: „Мати! дај ми да једем, јер ћу умрети од глади.“ Мати је дубоко узданула и ћутала. После кратког времена понови синчић своје захтевање. Мати није могла даље срцу одољети, него рече: „Ево ти комадић хљеба, који сам оставила твојој болној сестрици — њој ваљда неће више требати.“ Дете узео хљеб и јело га је халовито, али на једанпут преста јести и рече матери: „Ево мати, ову половину остави сестрици“, и затим опет оде у ладан запећак.

После кратког времена дође отац кући и жалосно рече својој жени: „Ми смо јако несрећни! Цело сам пре подне стајао код железнице и тражио прилику, да заслужим коју крајцару — али нисам ништа добио!“ На то се појави дете иза пећи и упита жељно свога оца: „Оче! јеси ли донео хљеба?“ Оца је тако растужило то питање, да су му се очи напуниле са сузама, а дете чим је то видело, одма настави: „Оче! нећу то више чинити!“ Жалосни су осећаји обузели оца, када је видио како му пати породица. Мислио је и размишљавао и напоследку рече: „Продаћу још и последњу своју имаовину, продаћу колица на којима сам залуживао хљеб наш насушни.“

У тој вароши био је један трг, на који су грађани доносили оне ствари, које су хтели продати на јавној дражби. Ту је онај сиромашни отац стајао са своји колици. Две отмјене девојке шетале су се преко тога трга и старија примети млађој: „Погледај само онога човека са колици, како је јако жалостан. Хајдемо мало ближе к њему, може бити да ћемо дознати узрок његове туге.“ То су и учиниле. Оне су чуле разговор његов са суседима и дознале његову телесну и душевну патњу. Када се одиочела дражба за колица, оне су их натерале до преко 30 фор. и одма исплатиле. Околина се смејала што су отмјене девојке толики новац дале за колица, која им нису ни од какве користи. Девојке се нису на то освртале, него понуде томе сиромашу наплату, да им колица до њихове куће отура; али овај се изговарао на разне начине, само да би могао што пре однети јестива својима. Оне га запитају где станује и када су то чуле, рекоше му, да је то баш нуз пут њиној кући. Сада је сиромаш продавац пристао на то, но морао је пред једним дућаном стати, да оне купе разна јестива и дрва и натоваре све то на колица. — Када су дошли до његовог стана, он их замоли да ту мало стану, како би могао обићи своју породицу и дати јој новаца, да купи

што себи за јело. Девојке су то дозволиле, али и оне су ушле за њим у собу и видиле ужасну сиротињу и ужасно стање. Жена је лежала као мртва на патосу поред кревета, а дете је викало изнемоглим гласом: „Мати, дај ми јести!“ Човек је био пренеражен и јаукао је, мислећи да му је жена мртва; али девојке пружише му новаца и рекоше, да брзо донесе добра вина. Када су је заложили са њиме, жена је дошла себи а детету дадоше јести. Сада рече старија девојка човеку: „Колица и све што је у њима ваше је. Од данас нећете више гладовати, ми станујемо овде и овде и када дођете у нужду обратите се на нас. Ми ћемо вам послати и лечника за ваше болесно дете.“ Човек није могао од узбуђени осећаја да им благодари, него је од радости сузе нуз лице ронио.

Девојке су ишле кући и ниједна није била у стању од узбуђења да проговори коју речицу. Када су већ биле дошле близу своје куће, онда рече млађа: „Је ли да је то леп и пријатан осећај што знамо, да смо спасли гладне од извесне смрти!“

2. Једном дође нека гладна варварска чета из племена арапског у пећину св. Сава пустињика и захтевала је да је угости. Пустињик није ништа друго имао, осим нешто мало воћа и он то одма пред њу изнесе неразвишавајући хоће ли он шта имати сутра за јело. Ови гладни непозвани гости мргодили су се на такво јело и држали, да је старац сакрио оно што је боље за себе; зато су са псовком и претњом испреметали сву пећину сиромашног гостопримца. Када нису могли ништа друго наћи, они су се морали задовољити и са оним сиромашним обедом. Чета је отишла, а св. Сава пустињик остао је иза њих у својој гразној пећини. После неколико дана опет су се повратили ти исти људи и донели му из благодарности за његово искрено гостопримство које им је указао у њиној нужди разна јестива. Када је пустињак то видио, он је јако уздануо и помислио: „Тешко се нама! Дивљи варвари сећају се оног незнатног добротинства, које сам им ја учинио, те траже да то што скорије са благодарношћу врате; а ми уживамо небројена добра, која нам чини милостиви Бог, па враћамо та са неблагодарношћу!“

Прерадио: М. Б. к.

ПАНТА ЈОВАНОВИЋ

учитељ срп. више девојачке школе у Н. Саду.

1862—1894.*)

„Збогом, житку, мој прелепи санче,
Збогом, зоро, збогом, бели данче,
Збогом, свете, некадањи рају,
Ја сад морам другом ићи крају.“

Тако је запевао наш неумрли песник Бранко праштајући се са дивотама овога света а на тужном **растанку** са својим млађаним животом. Та колико је млађаних снага баш у цвету свога живота заванило тужним гласом и на самртничкој постељи запевало песму тугованку :

„Дој свете мио и премио,
Красно ли те Вишњи удесио —
Само, само још да мрети није“...

Тако је закукао и наш Панта, када се мораде растати у најлепшем добу свога живота са својим милима и драгим а скретити своје беле руке на измучене своје племените груди, те тако предати се ладној руци неумитне смрти, која му одузе млађани живот и уништи у њему све племените осећаје, које је Панта гајио према своме народу, према школи српској и њеном напредку. Срце нам се следи, када видимо колико је та ненаситима смрт млађаних снага у нашем народу уништила, те нам сатаре наду и будућност нашу. Данас, када нашем народу најбоље требају истрајни борци на просветном пољу, који својом спремом за просветну борбу, и озбиљношћу даваше нам најбоља јемства за истрајност у своме раду, отрже нам немилостива смрт још једну младу али интелегентну снагу из редова нашег учитељства, покоси нам баш у очи Спасова дана млађани живот Панте Јовановића, учитеља срп. више девојачке школе новосадске.

Панта Јовановић родио се у Баваништу 1862. од честитих родитеља земљоделца. У своме родном месту свршио је Панта основну школу, па је после прешао у Нови Сад, где је свршио 3 разреда срп. гимназије и увек је био у редовима најбољих ученика.

*) Због нагомиланог материјала овај чланак није могао ући пре у лист. Ур.

Да би научио што боље мађарски језик продужи своје науке у Тамишграду, Сегедину и Белој Цркви, где је својим неуморним трудом свагда такав успех показивао у наукама, да се увек бројао међу најбоље ученике. Панта је доцне пошао у школу, те тако није могао свршити своје науке до војничке обвезе, него га из осмог гимназијалног разреда узму у војничку службу и однесу га у Сарајево и Плевље, где је ненаучен на велике телесне напоре своје здравље нешто нарушио и после двогодишње службе буде од војничке дужности ослобођен. По повратку своје из војске постављен је за привременог учитеља на мађарској комуналној школи у Баваништу и ту му се омили учитељски рад и реши се да се ода учитељском позиву. По дозволи Шк. Савета 1. Септ. 1887. положио је испит из I. и II. разреда учитељске школе у Сомбору и примљен је одмах за редовног ученика у III. разред. 1888. године положио је испит за учитељско оспособљење са врло добрим успехом а целе године беше у свему примеран ученик. Изнурен од силног учења годину дана одмарао се у дому родитељском, тек 1889. постављен је био у В. Бечкереку за учитељског заменика и исте године буде једногласно изабран за сталног учитеља у истој општини. После године дана свога учитељевања промукао је био и та промуклост га отпрати и у гроб. 1891. изабран је за учитеља на срп. вишој девојачкој школи у Н. Саду, које је место заузео 1. Априла 1892. У Нови Сад отишао је из Бечкерека болестан, али и тако болан савесно је одправљао своје дужности све до прошле јесени. Шк. Савет даде му допуст за целу 1893/4. шк. годину, те отиде у приморске крајеве да потражи мелема својој болести, али све беше заман. Потражио је лечничка савета и у Бечу и Пешти, но није се помогао; болест је већ захватила била маха и није било наде да ће своје здравље повратити, што је и сам признао у своје писму управљено на писца ових редака — свога најприснијег пријатеља — где вели: „ја непрестано болујем и мучим се и слабо имам наде да ћу се скоро излечити.“ По повратку своје из Беча после 3 месеца испустио је своју племениту душу у меком крилу својих родитеља, браће и сестара а у 32. години живота свога. Његова смрт оглашена је и у св. успенској цркви В. Бечкеречкој.

Ко је год познавао Панту видео је у њему поштену душу, обзирна, трезвена и скроз карактерна човека, који је заносном љубављу био одан своје позиву а задахнут беше неизмерном љубављу према учитељству а против учитељског staleжа никад, није дао ни

речице проговорити. Много је полагао на своје самообразовање и зато се много бавио проучавањем разних научних дела; тражио је увек озбиљна друштва и пријатеље, са којима је најрадије расправљао питања, која иду у прилог школе и њеног напретка. У своме звању био је тачан као сахат, и у томе не мога му нико приговора чинити. Био је благе нарави и не умеде никада увредити и за то је био свугде радо виђен и од грађанства веома поштован. Највеће своје задовољство налазио је у песми, јер је и сам био изврстан певач, коме је ретко наћи пара, располагао је ванредно лепим, пријатним и милозвучним гласом, којим је умео у цркви и на забавама занети слушаоце; лепоти и вештини његовог певања дивили се и иноверци. Али све те врлине и лепе особине положене су у ледени гроб, јер нашег Панте нема више међу живима. Његовом смрћу занемео је онај милозвучан глас, који је својом лепотом морао свакога развеселити: уништен је онај благ осмејак пун нежне љубави, којим је предустретао сваког, који би му приступио; сатрвено је млађано срце, које беше пламтело у пламу жарке љубави према Србину и милој му народности. И тако школа опет изгуби једног свог узорног и неуморног раденика, учитељство једног интелигентног члана, пријатељи искреног друга и брата, ожалашћена својта дику и понос свој а српски народ вернога сина, који је свој род срцем и душом неизмерно љубио и свој живот благостању свога рода посветио. Па са таким дичним покојником праштајући се рецимо :

Бог му дао у рају насеље
У народу вечно спомињање!

В. Бечкерек.

Б. С—ћ.

ШКОЛА И РОДИТЕЉИ.

До данас врло мало њих има, који незнају шта је школа то је истина, али ипак треба је да споменем како бих после лакше могао разложити и друге појединости о којима ћу да говорим.

Школа је место у којој се скупља младеж, да себи прибави корисна знања за будући свој живот. У школи ради учитељ или наставник, који својим трудом, владањем и ученошћу даје малишам испочетка прва, а после зрела знања и науке, које ако ови приме и по томе се узладају могу много да допринесу не само себи, већ и целом свом народу, па и држави.

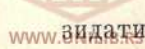

Од десетак година овамо видимо, а и читамо из различитих извештаја, да школе у нашој држави напредују и да се не боје мерити и такмачити са школама осталих просвећених народа. Овоме наравно да је допринело понајвише само учитељство и то редовним држањем својих скупштина, на којима се саветују, како да отклоне зло од школе, а добро да одомаће, бринући се и за сам начин предавања наука, држећи на овим зборовима предавања, која пролазе кроз праведне критике, те се после као добра примају и одштам павају. Учтитељство је овако радило, па још ради и ради ће, јер ће само тако наша школа испуњавати ону свету мисао, која јој је намењена, а та је: „Светлост знања и науке!“

Рекао сам да школа изображава дете, ал пре него што дете пође у школу оно треба још из родитељског дома да понесе прва знања и врлине, јер на здравом и добром темељу може се здрава зграда зидати. Дакле родитељски дом, родитељ и деца овде су у питању.

С једне стране видимо школу са учитељством на челу, како се диже на највиши ступањ просвете, а с друге немар родитеља, као првих васпитатеља гледе своје рођене деце. Наш народ, као да још не схваћа потпуно важност школе, они још држе, да је школа неко морање — налик на ехеситиу — и да би без ње могли бити, па докле год то менење влада никад не може бити о просвећености народа нашега ни говора; ал да би родитељи дечији знали шта све школа од њих захтева, па да би се по томе и владали хоћу да набројим неке појединости, којих ако се у истини родитељи држали буду учиниће много добро себи и свом подмладку. Дакле :

У првом реду захтева се од родитеља, да своје дете још у дому своје навикну т. ј. одрже у зашту, али не батином, већ лепим поступањем и примерним владањем својим према млађима својима, јер не каже Србин бадава: „куд ће ивер од кладе!“ Родитељи треба одма с почетка да привикавају своју децу на послушност, на уљудно понашање, на ред и чистоту, а то ће све моћи тако учинити, ако су и сами према другима такви и у дому ако се тако понашају, јер дете што види оно подражава. Тако дете, које од куће дође са лепим и красним врлинама у школу мора напредовати. Знаем, да ће неко рећи: „е, па нашто је онда школа?“ Признати морам, да и јесте школа зато, ал тек да настави онде, где су родитељи стали, јер лакше је на здравом и јаком темељу зграду

 него на трулом поправљати и дозиђивати. Па овако од куће приправљено дете брже и даље ће се унапредити, него скроз неваљало, које треба прво поправити, па тек после привести га даљој науци, а увек непрестано мотрећи на њега, да не би опет у зло се повратио; па зато понављам, да је домаће васпитање најглавније, јер од њега зависи цео даљи напредак.

Дете од малена, па све до своје 6-те године добија прва васпитања у кући својих родитеља; да, они треба да добију, али на жалост добију врло мало или ни мало, особито деца наших ратара. — Ова су врло напуштена, да је мука док их учитељ само реду привикне. Шта више и оно што у школи научи и ако се дотера, чим дође кући он то или заборави или се поквари, јер кад је код куће нема шта васпитнога да чује, већ саму псовку и најгадније речи. Шта више многи родитељи пред децом својом грде учитеља, што овај рекне, да треба родитеље у руку пољубити, и да им што прочита од задатака итд. жао им је бајаги у вече петролеума, да деца уче и читају што, а није им жао кад се скупе, па до после поноћи горе петролеум играјући се карата, — а децу још трпе поред себе, да науче, јер ако други пут нема с киме, он ће са децом својом да прекрати време, као што обично кажу. Е па је л' онда могуће да ђак учитеља слуша и поштује! Не, није! и онда је узалуд школа и учитељ, кад родитељи противно раде.

Од родитеља се захтева да припазе на децу своју, да ова код куће своје задатке уче и понављају, па где је могуће и да им помогну, особито треба препитивати напаметне задатке, као: песмице, загонетке, нар. пословице и приповетке. Ово се с пуним правом може захтевати од оних родитеља, који знају читати. Но има и таквих родитеља, који не могу на све да стигну, онда би таки требали своје дете да препитају бар из оних предмета из којих је дотични слаб, а то ће дознати од учитеља, који ће преко ђака поручити или преко књиге за оцену јавити из чега је ученик слаб, — оваким поступком би родитељи много помогли учитељу, а и својој деци. Од оних пак родитеља, који не знају читати, захтева се, да више пута походе школу, бар у онаким приликама, кад се могу да увере о труду свог детета, а то је, кад се какове школске свечаности држе или годишњи и полгодишњи испити. Кад се ове свечаности одржавају дознаће родитељи од самих учитеља, који ће их већ преко уобичајеног начина позвати, да овима присуствују.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Напоследку од родитеља се иште да буду праведне судије особито према школи и учитељу. Шта се под овим разуме?

Родитељи не треба да криве учитеља ако овај дете казни, јер учитељ има законом прописане казне да извршује према деци и ове службе на поправку њину, а не произлазе из неке злобе или освете и мржње. Шта више, родитељи треба овај поступак учитељев да одобре и пред децом, а не, као што се то већином дешава, у присутности своје деце да се учитељу свете, да ће они учитељу већ показати или их на најгори начин грде, а дете разумевши то, постаје упорније и неваљалије. Тим поступком ће родитељ свом детету само зло направити, од којег ће после временом и сам последице искусити. Родитељи не треба да роптају на учитеља, ако чрез неуредног шиљања деце у школу буду кажњени, јер ово није освете какве ради, већ само добра њиховог и детињег ради. Или ако ђак буде из ког предмета лоше оцењен, или ако мора да понови разред нетреба одма учитеља кривити, јер то не зависи само од овог, већ и од зато опредељене испитне комисије, која ће умети праведно осудити дечији труд и знање, и која је зато изаслана при испитима, да се увери о успеху како ђака, тако и учитеља.

Па према овом горенаведеном требао би сваки учитељ, да извести родитеље дечије, које су им дужности, не би л' се како год наш немарни свет пробудио из дремежа свога, па са већом пажњом марљивије се заузео за децу своју, те тиме деци својој велико добро учинио.

У Долови, 1893. год.

Прочитано у седници учитељског збора у Долови.

Милан Новаковић, учитељ.

СВЕЧАНО ОСВЕЋЕЊЕ НОВЕ СРБСКЕ ШКОЛЕ У БЕЛОМ БРДУ.

Нова красна задужбина Његове Светости Патријарха Србског, школско здање у Белом Брду, са великом свечаношћу освећена је и предана црквеној срб. общтини Белобрдској у недељу 23. октобра. Тога дана ујутру приспео је из Даља управитељ патријаршеског властелинства високоблагородни г. Др. Милан Максимовић са замеником гл. школског референта у Бело брдо, где их је сакупљени народ пред новим школским здањем са усрдним поздравом дочекао. Пре службе Божије држана је седница местне црквене общтине, у

WWW.DMLIB.RS

коју је у присуству заменика гл. школског референта сачињена и прочитана школска фасија за успостављену србску вероисповедну школу у Белом брду. Затим се отпочела служба Божија у цркви пуној побожног народа србског, коју је најсвечаније одслужио преч. г. Лазар Поповић прота Осечки са два свештеника. При овом бого-служењу појала су школска деца умилно и складно цело Благослови и Хвали Душе, Тропаре после входа, Херувимску песму, све одговоре на јектенија и причастно. После службе Божије уз појање Свето-Савског Тропара ишло се с литијом у ново школско здање, где је најпре обављено освећење овога здања по пропису св. наше цркве. Затим је високоблагородни г. Др. Милан Максимовић управитељ властелинства Даљског у име Његове Светости Патријарха предао општини црквеној ново школско здање, са топлим речима препоручивши народу, да чува своју вероисповедну школу као зеницу ока. Преч. г. протопресвитер у подужој беседи препоручио је народу слогу, љубав, поштовање власти, вредноћу, штедњу и друге красне врлине, поучивши га отчински да децу своју приљежно у школу шаље. На што је заменик гл. школ. референта захвалио г. проту и свештенству, и што су тако свечано осветили ову нову задужбину Светога Патријарха Србског, говорио је одушевљено народу о важности србске вероисповедне школе по обстанак и напредак народа нашег и саветовао родитеље да децу своју приљежно шаљу у школу, а децу поучио да се уче и слушају свог ваљаног учитеља и учитељицу, коју им Њ. Светост Патријарх послати изволи. Напоследку је један мали ученик благодарио Његовој Светости Патријарху Србском Георгију што је ову школу основао и подигао, као нови свети Сава просветитељ, о коме нам повестница каже, да се прославио оснивањем првих србских школа. Између свакога говора певала су школска деца по једну строфу из светосавске песме.

После ове светковине свештенство се с литијом вратило у цркву где је сљедовао одпуст и раздавање антидора.

По изласку из цркве народ се веселио на великој просторији у сред села пекући јагање и пијући вино, које им је властелинство Даљско за ту светковину поклонило.

У гостољубном дому честите браће Велендерића синова покојнот отличног пароха белобрдског био је обед за 30 особа, при коме је пало лепих и значајних здравица понајвише у славу Светога Патријарха основатеља школе у Белом Брду, и мужева, који су учествовали при овој светковини.

За време целе црквене и школске светковине, као и при обеду о здравицама у славу Св. Патријарха пуцале су на простору у сред села прангије, а народ се веселио благосиљајући и славећи дарезљивост Светога Патријарха основатеља нове школе у Белом Брду.

Спомена је достојно, да је школско здање по прописима педагогије и хигијене врло лепо сазидано. У њему су две простране високе и видне школске дворане, са новим удесним школским намештајем и училима; предсобље са вешаљком за дечије хаљине; учитељев стан са две собе, кујном предсобљем и подрумом; са пространим двориштем и вртом школским, што је све изведено о трошку Његове Светости Патријарха у вредности од 8000—10.000 фор. Даље Његова Светост Патријарх изволио је примити на себе плаћање учитељице за ову школу, и учитељу поклонити уживање шест катастралних јутара ораће земље.

Нека је слава и хвала обновитељу србске вероисповедне школе у Белом Брду Светом Патријарху Србском Георгију Бранковићу!

ПОЗДРАВИ

приликом четрдесетогодишње прославе Н. Ђ. Вукићевића
дана 17. (29.) октобра 1893. године.

(Наставак.)

187. (Т.)

Сента.

Неуморном раднику на пољу нашег школства кличемо живио на многаја љета.

Н. Белеслин, Сава Лудајић.

188. (Т.)

Ковиљ.

Желим од Бога на данашњи дан здравље.

Ваш одани ученик *Кузман Стефановић* учитељ.

189. (Т.)

Травник.

Придружујући се у духу прослави кличемо Ти живио обновитељу српске школе, живио нам славни педагогу!

Благодарни бивши ученици *Стева и Мара Вујадиновић.*

190. (Т.)

Сента.

Честита прославу благодарни ученик.

Шилић.

191. (E.)

Шид.

Четрдесетогодишњицу просветитељског рада поздравља
Владимир Војновић.

192. (K.)

Долово, 20. окт. 1893.

Врлоцењени Господине Слављениче!

Мада сам се мало одоцнио, ипак са радошћу поздрављам Вашу четрдесетогодишњу прославу; прославу Вашег неуморнога рада, труда и стрпљења.

Бог милостиви нека Вас још дуго поживи српском роду на дику!

Живио препородилац српске школе и наставе Благородн. Г. Никола Ђ. Вукићевић!

Ваш ученик *Димитрије* прозв. *Милан Новаковић.*

193. (T.)

Босна Крупа.

Душевно учествујући приликом Вашег јубилеја уз најтоплије жеље, здрави телом, весели духом, други живот дочекали. То су жеље Вашег ученика *Вука Димића* учитеља.

194. (P.)

Прњавор (Босна) 16. окт. 1893.

Високоблагородни Господине, Дични Слављениче!

Много сам радостан и сувише срећан, што Вам данашњим даном, као Ваш бивши ученик могу из свег срца честитати четрдесетогодишњу славу, коју на највеће задовољство рода свога доживесте!

Моја је радост тим већа, што се у свако доба могу поносити, да сам учитељску школу под руковањем Вашим свршио, јер Ваша — по Српство знаменита — четрдесетогодишња слава још већма ме одушевљава у оном звању којег сам од Вас примио; за то се молим свемогућем Створитељу, да Вас још много срећних година издржи здрава и задовољна на свеопћу корист, дику и понос милога Српства, које Вам данас самном заједно из дубине душе кличе: Живио велики трудбениче на пољу српске педагогије! Живио најмилији Слављениче!

С тим примите увјерење мога особитог поштовања.

Никола Андријевић, српски учитељ.

195. (P.)

Бихаћ (Босна) 14. окт. 1893.

Ваше Високоблагородије,

Високоучени и Високопоштовани Господине!

Најсмерније потписани слободан сам поздравити онај нај-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
В
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

свечанији дан у који Ваше Високо благородије слави четрдесетогодишњицу, својег, по васцео српски народ корисног учитељско-књижевничког делања са најердачнијом жељом: да Вас Преблагн Створитељ поживи још дуго и много на славу и дику светог православија, којегга сте највернији слѣдбеник, и на понос и корист српског народа, којему сте најоданији и најискренији син!

Са рукољубом и изразом најдубљег поштовања јесам Вашег Високоблагородија до гроба благодарни ученик:

Стефан С. Илић, учитељ.

196. (Т.)

Карлово.

Данашња прослава великог нам педагога ветерана, прослава је обновљене српске школе.

Ученик Ђорђе Терзин.

197. (Т.)

Суботица.

Слава Слављенику!

Суботићка рођ. Панић.

198. (Т.)

Панчево.

Високоблагородни Господине!

Приликом прославе Вашег четрдесетогодишњег ревносног рада примите најискренију честитку од Ваше благодарне ученице

Вукосаве Летићеве.

199. (Т.)

Модош.

Поздрављајући данашњу прославу, молим милостивога Бога, да одржи Ваше високоблагородије још много година у животу и здрављу.

Мила Јовановићева.

200. (Т.)

Будапешта.

Високоштовани Господине!

Живили још небројено година на ползу, дику и понос учитељској школи Сомборској, на којој четрдесет година трудољубиво деласте.

Благодарна ученица Даринка Прерадовићева.

201. (И.)

Ср. Карловци, 16. окт. 1893.

Благородни Господине!

Звуци славе Ваше, ретке и величанствене славе целогга

WWW.UNILIB.RS

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

В
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

Српства, разлегаше се стократним одјеком широм стрмих гора и питомих долина, где год Србин живује дане.

Ти звуци, ти гласи славопојни, допреше и до нас, разиграше нам срца наша и ми почесмо осећати неко задовољство, неки понос, што баш Ви, син града, за који и нас везују везе непрекидне, што баш Ви, под чијом управом и ми сами почесмо ходити у земљу обећану — у крајеве науке, што баш Ви славите славу Ту.

*

На крили смеле мисли јурнусмо у прошлост давну. Пред нама се пружило море непрегледно, валовито, а по њему се гипкала поворка чунића лаких из којих се разлегаше очајни валај несретних патника. Црна ноћца је закрила мрачном одором безкрајну пучину ту... Месец није сипао сребрнасту светлост, звездице се посакривале за облаке тмуле... Таласи се дизаху и спуштаху ужасном хуком... чунићи се љуљаху...

Ај, страшна беше ноћца та... Нигде стана, нигде светлости за утеху несретника, тек...

У даљној даљини, на крају зреника спазисмо светлост неку јасну. Ми је гледасмо дуго, дуго, гледасмо и прочитасмо у њој речи ове:

„У знању је спас!“

И гле...

По сред буре и ломњаве разлеже се поклич крепак, крену се брод један светлости тој, а за њим је бродио низ чунића трошних...

Снажном мишицом савлађиваху снагу беснећих вала, очајном храброшћу пролажаху кроз Сциле и Харивде и путе им је срећа пратила.

Они стигаше сретно обали, они беху на достигу својих жеља — пред њима се пружила земља.

Неки већ ступише ногом на подножје тврдо, а неки сад излазе.

А када се искрцаше сви, кад погледаше на море, које су пребродили, из груди им зујну захвална молитва Творцу Свевишњем.

И онда кроз густу тмину продре нека светлост и ми спазисмо народ мног, чусмо му вику:

Слава му! Слава му!

И тада окитише венцем захвалности веслача одважног...

Оно море — море незнања беше... Онај народ — наше мило Српство беше... Она светла тачка образованост и просвета беше, а онај веслач храбри — Ви бисте, учитељу учитеља!... За Вашим бродом крену свита чунића, крену просвета с омладином, с ученицима и ученицама срп. учитељске школе у Сомбору.

Ми се радујемо, што Ви, после толиких година, које многе миле, а многе горке успомене оставяше у сећању Вашем, духом млади и крепки, смелим погледом гледате у прошлост, с којом се и ми поносимо; а с надом пуним грудима изчекујете будућност, у коју и ми зграду нада прелепих сместисмо.

Ми се радујемо, ми се поносимо.

У раздраганом срцу нам се ствара жеља, да Вас још гледамо таког, да Вас гледамо здрава на оном месту, с ког се досад Ваше медне речи разлегаху, а из дубине груди нам и нехотице излеће узвик овај:

Још дуго нам, дико наша дичан буди,
Слатким збором срца млади, крепи, буди;

Стопе нек ти, славо наша, слава прати,

А што знањем нама даде —

А шта даде, свако знаде —

Српски народ захвалношћу нек ти плати.

*Радивој Бикар богослов IV. год. Стеван Чамира, Димитрије Витковић,
Стеван Стричевић, Никола Арсенивић, богослови I-ве год.*

202. (К.)

Поштовани Куме!

Примите и с моје стране искрену честитку, на данашњој
Вашој заслужној слави.

С поштовањем

Јелена ил. Зака рођ. Бендић.

203. (К.)

Усрдно честитам славу.

Сомбор 17/29. октобра 1893.

Сла Максимовић.

204. (П.)

Карловац, 26. августа 1893. год.

Поштовани Г. Пријатељу!

Примите од мене и од моје деце приликом те лепе Ваше светковине нашу срдачну честитку. Живели много љета у кругу
Ваше миле породице.

С поштовањем

Катарина Крајновић.

www.unilib.rs

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

www.205lib.org (Н.)

Суботица, 17/29. октобра 1893.

Високоучени Господине!

Честитајући Вам Ваш јубелијум, честитам српској школи православног дух и праваца, којим сте ју досад руководили, пак основано стрепим, да у будуће не буде у томе погледу онако, како она француска пословица вели: „Après nous le deluge.“ С тога нек Вас Бог још дуго поживи, на срећу, живот и славу Српства и српског школства, јер Ви сте стуб, који подржавате православно српско школство.

Ја сам био у намери сам лично јуче на светковину Вашу доћи; али ме је неки не предвиђени случај спречио, да несам могао то учинити; те с тога ево овим редцима надокнађујем оно, што сам у намери био Вама живом речју усмено очитовати. А Ви молим Вас примите овај мој чисто родољубиви израз највећег мога поштовања и уважавања, који тече из чистог кристалног врела, правог српског срца, које прожмано са душом мојом, непрестано највећу моћ Божију у помоћ призива, да Вас још на дуго Српству и школству чила и здрава подржи. Живели!

Јесам и пребивам Ваш искрени сународник

Божидар Вујић.

206. (П.)

Загреб, 30. окт. 1893.

Многопоштовани господине!

Данашњој народној светковини, у прославу четрдесетгодишњег Вашег неуморног и успешног деловања, на пољу народне наставе и њене књижевности, радо се прикључујем те кличем из дна срца „Живио народни трудбениче!“

Са особитим велештовањем и срдачним поздравом биљежи

Нико Гавела.

207. (К.)

Сомбор, 17/29. окт. 1893.

Високопоштовани Господине!

Због болести принуђен сам овим путем, приликом Вашег четрдесетогодишњег јавног, полезног и корисног рада, Вас најсрдачније поздравити, и Свемогућег умолити, да Вас на понос и дику српског народа и Ваших поштовача до најдубље старости у најбољем здрављу и задовољству одржи.

Свагда Ваш поштоватељ

Душан Поповић,

надсолгабирова бач-бодрешке жупаније, сомборскога среза.

208. (Т.)

Ст. Бечеј.

Пријатељу цркве и школе приређену славу, Вашем богатом и племенитом раду хиљадама одушевљених српских срца хоће свом најзаслужнијем трудоноснику радост не само Вама него и васцелога народа јер је тиме сам себи образ осветлао. Изволите примити моју срдачну честитку жељом, да нам још дуго у најбољем здрављу поживите.

Милан Почовић млађи.

209. (И.)

Темишвар, 16/28. окт. 1893.

Велепоштовани Господине!

Поздрављајући прославу четрдесетгодишњице учитељевања и књижевног рада Вашег, желим, да Вас Свемогући Бог још много година у крпком здрављу одржи, како би на пољу школства и књижевности српске оном истом снагом и вољом делати могли, као и до сад.

С отличним поштовањам јесам

Петра Милић, конз. бележник.

210. (К.)

Темишвар, 16/28. окт. 1893.

Многопоштовани јубилару!

Примите поводом четрдесетгодишњег јубилеја Вашег израз моје захвалности са честитком и жељом да дочекате у здрављу и сваком задовољству и педесетогодишњу прославу.

А. Б. Јовановић, конз. канцелиста.

211. (Т.)

Черевих.

Живили дуго и много на понос и славу народу српском!
Рукољуб.

Ола и Даница Црнојачки, учитељице. Беочин.

212. (Т.)

Киkinда.

Честитам славу данашњем првом српском педагогу.

Даница Бандић.

213. (Т.)

Санад.

Честита славу знаменитог дана четрдесетогодишњег вредног учитељског делања. Живили!

Зорка Грујић, учитељица.

214. (И.)

Ст. Бечеј, 28. окт. 1893.

Поштовани Господине!

Данашњим даном, када сво Српство слави четрдесет година

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB.RS

Вашег труда и рада кличем и ја, да Вас Бог поживи још много година!

Руке Вам љубећи

Милица Савић, забавиља.

215. (Т.)

Рума.

Четрдесетогодишњег одличног и неуморног трудбеника српске наставе поздравља свесрдно.

Др. Дима

216. (Т.)

Нови Сад.

Уз данашњу прославу великом трудбенику на пољу наше народне просвете кличе одушевљено живио.

Породица Буре Вукићевића.

217. (Т.)

Нови Сад.

Учитељу учитеља захваљујући му на четрдесетогодишњем раду и труду честита данашње славље и кличе из чистог срца живио!

Породица Милованова.

218. (Т.)

Ср. Карловци.

Сретна Вам данашња слава, живили много година на дику и понос рода свог.

Породица Хајдинова.

219. (Т.)

Митровица.

Још много година истрајао за напредак српске школе а на дику и понос српскоме народу, живео.

Породица Суботићева.

220. (Т.)

Бечкерек.

Хвала и слава Вам високоштовани Господине на великом труду, Бог Вас још дуго поживео. Жели Вам лепо здравље
Ваш искрени *Паја Поповић.*

221. (Т.)

Ср. Карловци.

Поздрављам јубилеум.

Др. Максимовић.

222. (Т.)

Нови Сад.

Дозволите да се чује и мој глас у великом збору Ваших поштовалаца. Живели!

Др. Милан Савић.

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А
Б
И
В
Л
И
О
Т
Е
К
А

223. (Т.)

Даљ.

Јоште много поживео љета
Однеговао врлих учитеља.

Илиќева.

224. (Т.)

Загреб.

Уз благодарност целога народа српског за Ваш четрдесето-
годишњи рад на просвети његовој, придружујем се и ја желећи
Вам сваку срећу.

Божо Везенковић.

225. (Т.)

Митровица.

Четрдесетољетним трудољубним и просвјетоносним благо-
дјејанијем поносившагосја великоучилишнога јубилара поздрављајем.
Сердечњејше здравствујте долгоденствено во славу народа Србскако,
во благополучије учасчимисја — живили.

Петар Бојкић.

226. (Т.)

Ср. Карловци.

Као ревнотељу славе Божије и представнику просветно-
школскога рада у овопределној автокефалној митрополији поздравља
четрдесетогодишњу славу

Урош Марјановић.

(Свршиће се.)

НЕКРОЛОГ.

† *Симеон Павловић Ајваз* учитељ србске народне школе
у В. Кикинди после дужег и тешког боловања преселио се у веч-
ност 10. Септембра о. г. у 52. години свога живота а тридесет
другој години свог учитељског рада. Покојник је родом из Мокрина,
свршио је учитељску школу у Сомбору с врло добрим успехом.
Био је човек благе и добре нарави, оштроуман и способан учитељ.
Радио је доста и на књижевном пољу. Нека му је вечна успомена!

† *Милан Кириловић* учитељ Ст. Бечејски умро је напрасном
смрћу ноћу између 27. и 28. Октобра о. г. у 38-ој години живота
свог и после 17. годишњег турског учитељског рада на велику
тугу своје ожалостане супруге госпође Дарице рођ. племените од
Стратимировића, своје деце, старих родитеља и остале родбине. Бог
нека га прости и помилује!

Владимир Берманов. Тама хладнога гроба примила је у себе 26. авг. о. г. тело овога младога учитеља. Владимир Ћерманов син је сиромашних родитеља, ратара, из села Госпођинаца у негдашњем шајкашком батаљону. Свршивши потребне гимназијалне разреде, покојник је ступио године 1889. у српску учитељску школу сомборску у којој је 1892. год. добио учитељско оспособљење. Те исте године буде постављен за учитеља у селу Јабуци код Вршца, где је учитељске дужности до месеца јануара о. г. обављао, а реченога месеца отишао је у село Кусић где је учитељевао до своје смрти која га је тако прерано са овим светом раставила. Покојник је за време свога школовања због сиромаштва оскудевао у многим чему, али је поред свих тих материјалних незгода вазда био добро и весело расположен, и с тога је од својих садругова био љубљен и у свако друштво најрадије приман. Другови су га обично сви звали: Лала. Имајући врло леп глас, био је врло добар појац и певач. — Ма да је био крепког телесног састава, ипак тешку бољетицу — тифус — није могао преболети и смрт га обори у најлепшем добу младости у 21 години живота. На опелу које су пет свештеника свечано обавили, држао је опроштајни говор бивши саученик покојников госп. Светозар Савковић учитељ из Црвене Цркве. Бог нека га прости и помилује! (Р. Ст.)

ШКОЛСКЕ ВЕСТИ.

Ново здање српске учитељске школе у Сомбору, сазидао о трошку Његове Светости Патријарха Георгија споља је са свим готово, а и изнутра ће ових дана сасвим готово бити. Здање је на најлепшем месту у унутарњем граду на углу главне улице са особито лепим изгледом на четири улице. Особито пада оно у очи свакоме који са жељезничког колодвора бајским путем у Сомбор улази. Као што из поузданог извора дознајемо, здање ће ово на лето свечано осветити сам Свети Патријарх Србски.

Учитељска школа у Горњем Карловцу. У учитељску школу горњокарловачку за 1894/95. школеку годину уписали су се: у први разред 8 женских; у други разред 11 женских; у трећи разред 5 женских и 13 мушких, у четврти разред 9 женских и 9 мушких ученика. По томе у овој школи има 33 приправнице и 22 приправника. Укупно 55 ученика. Приправници су сви Срби православне вере; такође су и све приправнице у првом, другом и трећем разреду Српкиње православне вере, а у четвртом разреду седам приправница су Српкиње православне вере: једна је римске вере и једна је израиљћанка.

Анђелковићев фонд у Н. Слапнамену. Опоруком својом од 12. (24.) Маја 1849. основао је сада већ одавно покојни Ћ. Т. Анђелковић из Новог

Сланкамена фонд за издржавање србске православне вероисповедне школе и учитеља у Новом Сланкамену. Фонд тај сада састоји се из 10.000 ф. и из куће са вртом у Новом Сланкамену. О тој фундацији састављено је основно писмо у Бечу 4. Новембра 1860. у ком је цјел ове закладе тачно одређена. Овом фундацијом руковале су разне власти, док напоследку није В. кр. хрв. слав. далм. влада 1891. год. одредила, под бр. 7345. да се управа ове закладе има црквеној општини србској у Сланкамену предати. Архидијецезални Школски Одбор решио је да се управа те закладе повери заједничкој црквеној општини Старога и Новога Сланкамена, — и позвао је општину Сланкаменску да отвори вероисповедну школу у Новом Сланкамену из средстава ове закладе.

Отварање нове школе у селишту Чичову код Сомбора. На дан срб. краља Милутина освећена је и отворена у Сомборском селишту Чичову нова србска вероисповедна школа у присуству Србаља салашара и њихове деце. Школу је осветио и држао у њој призиваније св. Духа катихета Жарко Поповић у присуству управитеља школског Н. Ђ. Вукићевића, који је том приликом скупљеном народу лепу поуку дао. Ово је осма салашка школа у Сомбору, коју издржава о свом трошку црквена србска општина Сомборска.

Народно образовање у Јапану. У Јапану има деце за школу обавезне око 7 милијуна, од којих више него половина добијају образовање. Основних школа има 26,000, а наставничког особља : 3252 управитеља, 25,000 учитеља и 37,000 учитељских помоћника. — Завода за средње образовање има 69 са 602 наставника и 10,440 ученика. Учитељских школа има 70. Дечјих башта има 90. — За више образовање постаје универзитети, који се деле на 6 факултета. Број ђака у тим универзитетима износи преко 1300, а број професора 158, готово сви ови су ондашњи људи. У Токију постоје педагошки музеј, који је 1885. год. имао 26,282 дела разних књига. Државни буџет јапанског министарства просвете био је 1891. године; 1,284,260,461 уен. Један уен је као наших 5 круна.

Школе у Хрватској и Славонији. 1892/3. год. На 2.186.410 становника било је 1,271 школа, т. ј. на 1719 ст. по једна школа. Конфесионалних и приватних школа било је 62, а комуналних 1209. Било је 1456 учитеља и 641 учитељица, свега 2097. Целокупни трошкови на издржавање школа били су 1,654.473 фор. Књижница је било учитељских 1161, ђакких 946 са 261,008 ком. књига. Деце за школу било је 282.453, а школовало се њих 178.665. Школских вртова било је 1006 са врло великим бројем калема, дивљака, лозе, воћа и дудова, одакле је народу раздјељено, такође врло много. Пчелњака било је 254 са 2,288 кошница. — Дечјих забавишта било је 21, са 911 деце. Сва су забавишта приватни заводи, сем три у Загребу. Чуваишта било је 8, са 331 дететом. — Српских конфесионалних школа у Срему и Славонији било је на 7 места, и у њима 1553 ученика. Највише има у Земуну (535). „Н. В.“

УПРАЖЊЕНА УЧИТЕЉСКА МЕСТА.

— У Великом Бечкереку тражи се учитељ плаћа је 500 фор. 120 фор. станарина; 4 хв. дрва. — Рок је до 15. новембра о. г.

www.unilib.rs — У Мокрину траже се два учитеља и једна учитељица. Плаћа је свима по 600 фор. 120 фор. станарине и 50 фор. за огрев. Примећује се да ће онај учитељ који буде на друго место изабран примати само половину плаће док се оболели учитељ не стави у мировину, које ће најдуже око нове године бити. Зато сви молитељи нека назначе на које место компетују, на прво или на друго. Рок је до 12. новембра о. г. по старом кал.

НОВЕ КЊИГЕ, ЛИСТОВИ И КАЛЕНДАРИ.

На приказ послани уредништву „Школскога Листа“.

Педагогија ученицама виших девојачких школа и младим матерама, написала Милева Симићева учит. више девојачке школе. Панчево 1894. Накладом књижаре браће Јовановића. Цена 50 новч.

Летопис матице српске уређује А. Хаџић. Књига 180. 1894. Свеска четврта. У Новом Саду, штампарија српске књижаре браће М. Поповића.

Књиге за народ издаје „Матица Српска“ из задужбине Петра Коњевића. Свеска 45. *Љубите природу!* по К. Вођићком и Ј. Етингеру израдио Рајко. I. Накладом српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду 1894. Цена 10 новч. — Свеска 46. *Љубите природу!* по К. Вођићком и Ј. Етингеру израдио Рајко. II. Накладом српске књижаре и штампарије Браће М. Поповића у Новом Саду 1894. Цена 10 новч.

Учитељ педагошко књижевни лист, орган учитељског удружења. 1. Свеска. Година XIV. Септембар 1894. Власник и издавач учитељско удружење. Уређивачки одбор: Д. Ј. Обрадовић, Ник. М. Чолаковић, Мих. Станојевић, Јован П. Јовановић учит. у Београду, и уредник Ђ. С. Којић учитељ у Београду. Београд парна радикална штампарија 1894. Цена је листу за наше крајеве 5 фор. на годину, 2·50 фор. на пола године. Излази једанпут месечно у свескама од 5—6 табака, изузев месеце јула и августа. Годину почиње и свршава са школском годином.

Учителеве забелешке низ примера из васпитачкога рада, од Сретена М. Аџића предавача нашке учитељске школе. Ниш. Прва српска штампарија Ж. Радовановића, 1894. Цена 1·50 динара или 1 круна. Цела садржина ове књиге састоји се из 25 забележака, које имају посебан наслов. Забелешке ове подељене су на четири дела, и та су: I. Моралност (6 заб.); II. Опхођење (6 заб.); III. Ред (5 заб.); IV. Настава (8 заб.). Забелешке ове приказују нам верно снимљен школски живот. Највећи део забележака посвећен је описивању ученика, али ипак зато не изостају описи и о учитељу те и добра правила, којих треба да се учитељи држе, и осуде које се односе на рђаве поступке учитељеве. У књизи овој налазимо у малом целу педагогику, написану по сопственом искуству вреднога г. писца. Међу књигама које у педагогику спадају, и које треба сваки учитељ односно и учитељски приправник у својој књижници да има, несме изостати ова лепа збирка занимљивих забележака из школскога живота. — Ми од наше стране топло препоручујемо ово дело. (Р. Ст.)

„*Орао*“ велики илустровани календар за 1895. годину уз сарадњу српских књижевника уређује Стеван В. Поповић. Година XXI. Цена је једна круна или 50 новч. или један динар. Издање штампарије Јулија Пфајфера у

Осеку. Овај највећи србски календар украшен је насловном сликом православног србског епископата у митрополији Карловачкој. Овај је календар права народна књига са поучним садржајем особито за вртарство и воћарство. Осим насловне слике украшен је многим лепо и вешто изведеним сликама, међу којима споменућемо слике добротвора народних: Платона Атанацковића епископа бачког, баронице Ефимије Јовићке, достојанственика: грофа Драгутина Куна Хедерварија бана хрватскога, Данила Станковића подбана, војводе Божа Петровића црногорског министра-председника, војводе Марка Миљанова и његове сузруге Стефе, Васе Ђурђевића председника сабора краљевине Хрватске и Славоније-Св. Кушевића и Нике Михајловића чланова горњег дома угарског, Др. Ливије Радивојевић умировљени председник стола седморице, и других. Такође су овде слике Ст. Бечејске цркве и школе, збора монашеског, манастира Хопова, јубилара Н. Ђ. Вукићевића, гимн. управитеља Васе Пушибрка, кр. шк. надзорника Мите Нешковића, и других.

Календар српске манастирске штампарије за просту годину 1895. која има 365 дана. У Новом Саду издање и штампа српске манастирске штампарије. 1894. Цена је календару 40 новч. Овај је календар врло лепо уређен. Осим календарског дела, стављени су у њ и црквено-народни автономни органи наши, са имеником свију њихових чланова. Статистички податци о земљи, специјално о Европи. У поучно-забавном делу уз дивну икону св. Јована Златоуста, читамо чланак из вреног пера високопречасног протојереја Јована Вучковића о гореименованом светитељу. У чланку „Срби свеци“ приказани су народу светитељи који су српског рода и кољена. Осим других чланака, увршћене су на крају и „Статистичке белешке о Србима“ у којима је укратко приказано бројно стање Срба. Слике су ове: Св. Јован Златоусти. Св. Симеон мироточиви (Стефан Немања). Св. Никола. Св. Симеон (Стефан првовенчани). Св. Стефан Дечански. Св. цар Урош. Св. великомученик цар Лазар. Св. Апостоли Петар и Павле. Св. Максим митрополит угровлашки. Празнични и светиљски дани растумачени су укратко у овоме календару, што је врло похвална првина у нашим календарима.

„Србобран“ народни српски календар за просту годину 1895. Година трећа. Издање српске штампарије у Загребу. Цена 40 новч. Српска штампарија у Загребу. Ово је илустрован календар са лепим и поучним садржајем; украшен је са врло лепо израђеним сликама; међу којима напомињемо: Србски збор на Косову (у Далмацији); дом св. Саве у Београду, дом сироте деце у у Београду; србски генерал Сава Грујић; манастир Крушедол, Удбина, Иван Степановић Јастребов; Охрид у Македонији, војвода Марко Миљанов; и многе друге.

Да би могао лист овај и даље до краја године излазити, позивају се сви дужници, који до сада платили нису за прошле године, да то што скорије учине. Исто тако умољавају се и она господа, која лист примају, а за ову годину нису нам још предплату послали, да то што скорије учине.

Администрација „Школског Листа“.

Издаје и уређује: **НИКОЛА Ћ. ВУКИЋЕВИЋ.**

Штампарија Ф. БИТЕРМАНА у Сомбору.